

FITXA PER LA MONCADAPÈDIA / ARXIU DE MEMÒRIA POPULAR

	Nom oficial de l'associació	'Col·lectiu de dones feministes de Montcada'
	Data de fundació	1995 (constituïció com a associació legal, inicis com a grup 1994)
	Nom de les entrevistades	D'esquerra a dreta en el vídeo: Viki Hernández Marco, Puri Lietor González, Amparo Garcia Albert, Ma José Pérez de Lucía i Encarna Martínez Martínez
	Facebook, correu-e i ressenya a la web de l'ajuntament	@cdedonesfeministesdemontcada cdedonesdemontcada@gmail.com http://www.moncada.es/va/content/collectiu-dones-feministes-montcada
	Categories	Dona, associacions, cultura
	Data i lloc de l'entrevista	Dimecres 24 de juliol de 2019, al Centre de majors de Montcada.
Equip entrevistador	Etnograma (Laura Yustas i Nelo Vilar)	
Enllaç a l'entrevista completa	https://youtu.be/zdsJDhkyuGw	
Extracte	https://youtu.be/ELBHJZOlgxg	

Hem entrevistat a cinc de les integrants actuals del 'Col·lectiu de dones feministes de Montcada' associació fundada en 1995 i amb una gran trajectòria reivindicativa de la igualtat entre dones i homes en tots els formats possibles: xarrades, activisme de diversos tipus, grups de lectura, exposicions, reivindicacions a nivell municipal i estatal, participació en fires i altres esdeveniments del poble i molts altres llocs... Les nostres entrevistades formen un col·lectiu experimentat en molts àmbits. Parlen des de la convicció i la humilitat d'una tasca que fan de manera ininterrompuda al llarg de tot l'any i que consideren clau en la transformació social. És un luxe poder preguntar-les directament sobre el seu treball i esperem que, de la mateixa manera que les altres entrevistes a associacions, ajude a comprendre què fan exactament i

quines són les seues raons i objectius. Viki, Puri, Amparo, Ma José, Encarna... moltes gràcies i enhorabona pel vostre treball.

En esta publicació incloem l'entrevista en vídeo, la transcripció, un exemple de text llegit en la concentració mensual que fan contra la violència de gènere (adjunt al final de la publicació web) i una galeria d'imatges històriques del col·lectiu que poden veure's al video, a la publicació web i al final d'este document. No deixeu de fer-li una ullada que hi ha coses molt interessats!

Sinopsi

Puri, Ma José, Amparo, Viki i Encarna -del 'Col·lectiu de dones feministes de Montcada'- ens parlen de quasi 25 anys de treball pels drets de les dones a nivell local, de País Valencià, nacional i internacional. L'activisme al carrer, la conscienciació, l'autoformació, la recuperació històrica de dones rellevants i la reivindicació d'un Pla d'Igualtat per al poble són només algunes de les activitats que han desenvolupat generosament en estos anys.

Transcripció

Amparo-. Dones feministes que mos han aportat moltíssim, no assoles amb els seus tallers, també hem estat llegint els seus llibres i tot això ha fet que anàrem agarrant consciència feminista i eixa consciència feminista pues mos va fer també ser reivindicatives. Reivindicatives dels nostres drets, no assoles a nivell de Moncà, sinó també a nivell del País Valencià i del nostre Estat i, en fi, que tot això ha sigut també un enriquir personal, un empoderament personal de cada una de nosaltres, que hem anant un poc canviant la nostra manera de vore la vida i ens hem enganxat de tal manera que, vamos, el feminisme per a nosaltres es algo molt important, no podríem deixar el feminisme perquè ja se'ns ha obert una finestreta ací [risses] i tot ho veiem des d'eixa perspectiva i és algo molt important per a nosaltres.

Porteu des de 1994 heu dit?

Amparo-. Des de l'any 94 que tinguérem les primeres reunions, después en el 95...

Viki-. En octubre del 95.

Amparo-. ... va ser quan ja se formàrem com associació.

Ma José-. És que tens que constituir-te en associació legal, amb uns estatuts, amb tot l'ordre que està establert, que és vertical. Nosaltres intentem transformar-lo en horitzontal, que no n'hi hasquen càrrecs, que no n'hi hasca tota eixa organització que està instaurada. Se feren uns primers estatuts tipus amb el nom del col·lectiu, un poc intentant aprofitar lo que ja n'hi havia. Amb això se funcionà durant molt de temps, fins a l'any dos mil... setze (2016) en què decidírem que anàvem a canviar-los, anàvem a donar-los un contingut amb llenguatge inclusiu, anàvem a tindre en compte la perspectiva de gènere o per lo menys tindre en compte coses que no s'havien tingut fins a eixe moment... un poc conseqüència de tots els estudis i el nivell d'empoderament a què havíem arribat i que realment sempre havia sigut molt

farragós, perquè ho és, el tema de canviar els estatus, hi ha que anar... a més estem en el Registre de la Comunitat, estem en el Registre municipal... no és un registre només. Això nos ha donat l'oportunitat d'assabentar-se de coses i ficar-se més en coses que no havíem fet mai i aleshores inclús canviarem el nom i ficarem "feministes" en el nostre nom. Una cosa que nos identifica més en lo que és el treball del grup i aleshores també perquè "dones de Moncada" hi ha moltes [risses], i volíem també un poquet definir perquè les persones saberem -quan venien o quan sentien parlar del col·lectiu- que érem feministes. En lo qual la bandera feminista continua ahí i la duguem ben orgulloses perquè com diuen les companyes hi ha moltes tasques per a fer. Nosaltres tenim diferents vessants en les que hem anat treballant a lo llarg del temps. Amparo ha comentat el treball intern, lo que és la formació personal de cadascuna de les sòcies que hem assistit als tallers, o no han assistit, que han tingut interès. S'han programat activitats un poc per a enganxar a la gent: vídeo-fòrums, tallers de lectura, poesia a la fresca, presentacions de llibres. [Carmen Alborch](#) els ha presentat tots: *Malas [rivalidad y complicidad entre mujeres]* (2002), *Solas [gozos y sombras de una manera de vivir]* (1999). [Elena Simón](#), que és també una especialista en coeducació i en llenguatge. En fi, hem tingut ocasions diverses, on el nostre espai l'hem deixat a l'abast del personal que volguera fer una exposició, sempre relacionat amb el tema del feminisme. Nosaltres hem fet també les nostres exposicions, hem fet *Dones científiques i humanistes*, hem fet també en l'estudi que tenim en l'escola de [Clara Campoamor](#), la vida de Clara Campoamor i les seues coetànies. Férem la pel·lícula basada en el llibre d'[Isaías Lafuente](#): *La mujer olvidada*. Férem eixa projecció amb les Ames de Casa, que estigué molt interessant. Intentem sempre tindre algun punt de contacte en els grups de dones del poble perquè en definitiva totes som dones, independentment de les nostres idees polítiques privades i públiques: totes som dones. I totes, com deia Amparo, coincidim bàsicament en eixos malestars que detectem a mida que les [ulleres violeta](#) les tenim més netetes [5 min.]. Perquè és un treball difícil el de deseducar-te i tornar-te a educar i, evidentment quan una canvia, canvia la teua vida, canvia la família, canvia tot. Ja és inevitable perquè són els drets humans, els drets de les dones i dels homes. Nos donaren un premi també, a la Igualtat, en el Consorci Pactem Nord (2009), al nostre treball en temes d'igualtat entre homes i dones, que l'ajuntament forma part del Consorci Pactem Nord, que és per a potenciar i formar en el treball a les dones, bàsicament, però hi ha moltes vessants. També nosaltres som cofundadores de la Federació d'Associacions [de dones] de l'Horta Nord. Una cosa en la que treballem que volguérem que fóra de tot el país i de tot el món en realitat, però ací pareix que les coses són sectorials. Per això treballem en diversos sectors. En l'educació convoquem el Certamen -enguany és el 6é (des de 2013)- de tots els centres escolars contra la violència de gènere que se diu amb el nostre nom "Col·lectiu de dones feministes de Moncada". Participem també del Consell Escolar Municipal, Aurora [Alonso] de les Ames de Casa nos representa des de fa molt de temps. Contribuïrem a formar la Comissió de Igualtat dins del Consell Escolar Municipal amb la que tenim contacte amb tots els centres quan se convoca -això ho convoca l'ajuntament-. I ara també contribuïrem a formar el Consell de les dones, en la creació dels estatuts... participem activament, fem propostes. Férem propostes de vàrios noms de carrers i edificis públics amb nom de dona. I tenim allí també una proposta de patis coeducatius, que és una altra cosa en el tema educatiu que a nosaltres nos interessa. Sabeu que eixe és l'origen de lo que després serà el

futur i aleshores en això estem treballant. I també poden contar-vos Puri i Encarna la vessant que és un poc l'acció més pública, més de juntar-se amb altres associacions per a treballar temes concrets i continuem fent xarxes amb tot tipus d'associacions que puguen defensar els nostres drets tant en el poble com fora del poble. Ahí estem.

Amparo-. Sí, jo volia *añadir* a lo de Maria José que nosotras tenim una vessant reivindicativa i una de les coses que hem reivindicat és que estiguera el Consell de les dones, vale, però apart també hem reivindicat des de fa molt de temps el Pla d'Igualtat Municipal, per al poble. Una cosa és el Pla d'Igualtat de l'Ajuntament i una altra és el Pla municipal per al poble. Vàrem aconseguir tindre'n un, el vàrem aconseguir i se va aprovar per unanimitat en el ple i tot, però després...

Viki-. Se quedà en un calaix.

Amparo-. En un calaix no, se quedà en la pàgina web de l'ajuntament penjat, però no li dotaren de recursos els polítics que estaven entones. No el dotaren de recursos ni siquiera de la tècnica d'Igualtat que és la que té que portar endavant eixe pla d'Igualtat. I se quedà allí i allí estem reivindicant... que si no hi han diners per a la tècnica... bueno, la història dels diners sempre ha estat ahí. Des de l'any passat pareix que sí que amb subvencions i això ja tenim una tècnica i pareix ser que enguany està treballant en eixe pla i el tindrem, espere que definitivament i se puga renovar, perquè hi ha poblacions que ja van pel 3r i 4t pla d'Igualtat i nosaltres uno i penjat en la pàgina web de l'ajuntament però sense ficar-lo a la pràctica. I el Pla d'Igualtat pensem que és l'instrument necessari per a la Igualtat, per a [lluitar contra] la violència de gènere... és que és necessari i la tècnica fa falta també. I la tècnica reivindicuem que siga de l'ajuntament, de l'ajuntament com a personal fixe. No pot ser que siga a base de subvencions, perquè les subvencions les donen o no les donen segons el criteri del que està governant. No. La tècnica d'Igualtat fa falta per a portar endavant el pla d'Igualtat i el que siga, les relacions entre les associacions, [per a] fer les campanyes que siguen necessàries contra la violència de gènere...

Ma José-. Educació sexual, afectiva. L'educació sexual en els centres...

Amparo-. És tan important!

Ma José-. Als pares. Estan perduts. També se va fer una escola de pares, però no hi ha molta aflluència i açò ja no es fa. Però és igual. Nosaltres estem dispuestes a treballar directament amb les AMPES **[10 min.]**, però la tècnica nos facilita molt l'entrada en els centres i ella té programes concrets per a desenvolupar i això és lo important perquè si no és molt difícil. I és un àmbit en el que nosaltres estem molt interessades perquè és la llavor per a què tot açò canvie. Si no...

Amparo-. I després perquè lo que volem és que les coses s'assumisquen des de l'ajuntament perquè nosaltres com associació podem fer coses, però com associació també un dia podem desaparèixer, i si les coses estan ja en l'ajuntament i tot el món s'ho creu i se fan en l'ajuntament no es poden perdre, perquè hi ha una continuïtat. Entones és molt important que se treballes en eixe sentit. I ahí estem. Nosotras continuarem en eixa tasca, no l'anem a deixar perquè és importantíssim per a millorar, sobretot, per a millorar les condicions de vida de totes les persones, homes i dones. Però concretament de les dones que són les que pateixen violència de gènere i n'hi

han altres violències, per supost, però les dones està demostrat que estan patint violència masclista. Aleshores hem de fer... hem de treballar perquè això no passe. Perquè no passe. És que ja no se pot suportar, és que ja és una cosa per demés... estan augmentant molt els casos de violència masclista i algo haurem de fer perquè les dones formem part d'esta societat i necessitem que se facen coses perquè la violència en algun moment desaparega. I no sé, m'agradaria que [parlaren les companyes].

Puri-. Bueno, Viki primero que és la vicepresidenta [risses].

Viki-. Pues jo vaig a parlar un poquet de la Federació d'Associacions de Dones de l'Horta Nord, que estarà feta des de fa 10 anys. Mosatros escomençarem a formar-la en altres associacions, en este moment la presidenta de la Federació és Concha [Alcover], de l'Associació de Bonrepòs i Mirambell. I tenim enguany... cada any fem unencontre d'associacions en cada ciutat, el primer se feu ací en Moncada. Després se feu en Burjassot, també s'ha fet en Massamagrell, se feu en Bonrepòs i Mirambell. L'any passat es feu en Godella... i enguany se farà també en Bonrepòs, però enguany hem fet una altra coseta. Normalment se fan xarrades i se projecten coses i exposicions, i enguany hem pensat fer l'autobús per l'Igualtat, entonces agafarem un parell d'autobusos, eixirem des de Paterna i aplegarem a Burjassot i baixarem de l'autobús i farem un muntatge de la cançó de *La puerta violeta* de Rozalén i la farem como una mímica... un *flashmob*. I després d'allí baixarem a Burjassot, ens farem el cafenet, després vindrem a Moncà, farem també en la Mediterrània que estarà l'autobús el muntatge i d'allí anirem a Massamagrell i de Massamagrell després Foios i l'últim a Bonrepòs i Mirambell que se farà el dinar de germanor i per la vesprada hi ha una obra de teatre sobre les dones. [13:40]

Amparo-. I també està la intenció d'entregar els distintius violeta, que des de Pactem Nord i la Federació són els distintius que se va a atorgar a les distintes empreses que formen part de l'Horta nord. Hi hauran uns requisits per a tindre eixe distintiu violeta i per això sí que les companyes que estan en Pactem Nord estan fent xarrades en els distintos comerços per a comentar-los de què va i tot això i segurament donarem els distintius violeta també eixe dia, que serà el dia 9 de novembre (de 2019). Bueno, moltes coses. Però és que bueno, és molt important que lluitem per tot esto i nosaltres ho creguem i això és lo més important: creure-s'ho.

Vàries-. I treballar.

Ma José-. I treballem tot l'any, no tallem el curs, nosaltres no tenim vacances. Sempre estem treballant. Sempre **[15 min]**.

Encarna-. Jo volia destacar que com a mestra coeducadora una de les coses que me van entusiasmar del 'Col·lectiu de Dones Feministes de Montcada' fou eixa formació continuada de militància feminista, digam, d'elit, perquè és una formació continuada donada per les millors mestres que pugau conèixer en aquests moments a l'Estat espanyol i fora d'ell, com [Marcela Lagarde](#). Aleshores jo encara que no les he conegut de prop rebent eixe tipus de formació ací, les he conegut en altres àmbits. I des de la meua incorporació una de les coses que m'estimula cada vegada que pense en la constància que ha tingut el Col·lectiu és eixa permanència -de la que pensava que anava a parlar alguna d'elles- que és l'activisme cap a la reivindicació de la Igualtat front a esta violència masclista que és una xacra social en la qual s'ha d'intervindre de

manera políticament, d'Estat, que és la violència contra les dones, i que el col·lectiu manté al llarg de tot l'any el darrer diumenge [de cada mes] una concentració en la qual es fa un encontre per tota la població que vullga. A més Maria José que manté la pàgina de Facebook i també altres.

Ma José-. Sí, les xarxes.

Encarna-. Es fa un ressò per a tota la població d'ací i de qualsevol població que pugui vindre i fer constància d'eixa sensibilitat front a aquest problema tan greu. I la mantenen fins i tot en agost o en desembre, que diríem que al ser el darrer diumenge està constatant que és una data que realment...

Viki-. Enguany caigué 31.

Encarna-. ... es precisa eixa reafirmació feminista i eixa reafirmació de militància i sobretot d'activisme. Jo una de les paraules que reivindicque també en el nostre cas sempre és l'activisme. L'activisme que garanteix que pots arribar a qualsevol lloc, tant siga des de les institucions com l'escola o l'ajuntament o altres associacions o al carrer. El carrer és nostre, és una de les coses que hem de reivindicar les dones perquè se'ns ha negat la possibilitat d'anar per lliure i estar lliurement gaudint de l'espai del carrer. I esta és una tònica que es reproduïx cada vegada que el sistema, encara que és democràtic, té incursions de dretització forta com és el cas del present i esperem que no vaja a més. Estem en estos moments en eixa diatriba. Però és el primer que se'ns fa, ja vegeu, la recriminació de que se n'estem ocupant de manera diferenciada dels drets humans, estem exclouent.

Ma José-. Estem exclouent a una part de la població.

Encarna-. I se'ns va negar el pa i l'aigua per tal de fer proselitisme, també diuen. Clar, però és que ho diuen forces que són forces polítiques que van a tindre l'estrat de poder parlar-ne. Aleshores nosaltres continuarem formant-se, cada dia, i una de les missions que tenim també com han dit les tres companyes és això, la xarxa, mantindre la xarxa. Des del 2017 doncs estem connectades amb plataformes que s'han creat precisament perquè veïem que venia esta força de la dreta a manipular este avanç del feminisme. I estem connectades amb [Alerta feminista](#) en València que de bon tros ha garantit l'organització i reivindicació front als ajuntaments de moltes situacions jurídicament inoperants i discriminadores, perquè la judicatura precisa de formació. Nosaltres també la volem per a la judicatura esta formació en gènere. I des d'aleshores, des de 2017, Alerta feminista, la celebració dels 40 anys de jornades feministes [[Plataforma 40 Jornades feministes València](#)]... foren les nostres plataformes en les que estiguérem també presents i més que estan eixint que ara vos contarà Puri del [Front Abolicionista](#) [de la Prostitució al País Valencià], però no sols estem en eixes sinó que acudim cada primer dimecres de mes a una concentració semblant a la que es fa ací en la qual també es forma a la població, perquè no sols ens manifestem i reivindicuem **[20 min.]**, sinó que llegim el nombre [i nom] de les assassinades o de les seues filles o fills, de les criatures, i a més formem amb un text creat *ad hoc* per a l'ocasió que és de màxima actualitat respecte al que està passant amb les discriminacions que són totes [podeu vore un exemple de text llegit en esta convocatòria al final de la publicació web]. Aleshores esta és la nostra connexió, també una participació important del col·lectiu és en la CEDAW [[Convenció sobre l'eliminació](#)

[de totes les formes de discriminació contra la dona](#)]. Creguem que és absolutament imprescindible perquè si el feminisme és internacionalista és perquè té cabuda en algunes de les plataformes com per exemple esta que és institucional, encara que amb un informe ombra. Si vols parlar tu de la CEDAW [referint-se a Maria José].

Ma José-. Sí, la [CEDAW](#) [Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona] és la comissió per a la intervenció internacional en la violència de gènere, la qüestió és que quasi tots els països europeus tenien ja i emitien un informe que és paral·lel al que emiteixen els estats en el que realment amb el contacte directe amb les persones que estan afectades per les problemes es redacta un informe, per exemple, en el tema d'educació, les discriminacions que poden haver dins d'una escola o determinades assignatures. En el tema sexual i reproductiu totes les mancances que hi ha a l'hora d'atendre les persones, a nivell polític lo mateix. Se fa una revisió de totes les decisions i accions que han efectuat els governs determinats. Aleshores vergonyosament en l'Estat espanyol València no tenia ningun grup que emitira l'informe des de fa 5 anys. Decidírem unes quantes associacions que deuríem de fer un grup en el qual s'analitzara, igual que en la resta de l'Estat espanyol, per parts i capítols, se crearen grups per a treballar. Aixina estem, treballant, des de fa 5 anys en diferents parts que el componen. En la CEDAW s'emiteix lo que es diu "[El informe sombra](#)". Això està tot basat en el [Conveni d'Estambul](#) en el que s'establien totes les mides a nivell internacionals, que tots els estats, que el nostre Estat ha signat, deurien de seguir per a què no es produïren les violències contra les dones, xiquetes i xiquets i familiars. Però clar, nosaltres com estem diguent treballem amb les dones, amb els nostres drets, que sempre estan en risc. Mai aconseguim un dret que no se mos censure, que no se mos qüestione, que no se mos arrebate. La igualtat real no existeix, per lo tant hem de continuar treballant, cadascuna des d'on puga i per això nosaltres estem en la CEDAW, en la part d'Educació i en la part de Salut i Drets reproductius. Eixa és una de les coses que fem.

Encarna-. I al mateix temps, per a què vejau quina és la forma, digam, horitzontal en la qual treballa el feminisme, que evidentment sols existeix en els estats democràtics i això és el que s'ha de defensar per se, perquè si no... no eixiríem. Aleshores esta plataforma, CEDAW, en aquests moments és absolutament vital per al compliment del [Pacte valencià contra la violència de gènere](#) que al mateix temps està connectat amb el [Pacte d'Estat](#). Aleshores fixeu-vos en quin grau el 'Col·lectiu de les dones feministes de Montcada' està immers en allò local, que és el que ens interessa, però connectat en allò que ens proporciona la possibilitat d'incidir en els canvis administratius que són els que van a donar la possibilitat de què açò canvie estructuralment. I una de les coses que estem treballant també darrerament és la incorporació en l'abolició en la prostitució que creguem que és la major esclavitud de les dones, perquè l'Estat patriarcal és el que la promou.

Puri-. Sí, yo soy la integrante del Col·lectiu que asiste a las reuniones y que está dentro del [Front abolicionista del País Valencià](#). Es muy reciente, en marzo, después del 8M [8 de març, Dia Internacional de la Dona] se consideró que no habíamos conseguido lo que pretendíamos, que estuviera plenamente vigente dentro de la manifestación que el feminismo es abolicionista, así que decidimos que una plataforma lo reivindicara porque habíamos tenido una problema en València, bueno, pues ya está, ahora ya estamos y entonces esta plataforma incluye a más de 40 asociaciones que planteamos

que no hay sociedad igualitaria que tenga dentro a la prostitución [25 min.]. O sea, es abolicionista el feminismo, desde nuestro punto de vista lo reivindicaremos así siempre: el feminismo es abolicionista. Entonces estamos intentando agrupar a más asociaciones, estamos atendiendo prácticamente... mira, hace dos días presentamos ante la Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives una petición para que se retirara una subvención [concedida al [Comité de Apoyo a las Trabajadoras del Sexo](#)], que ha salido en [prensa](#), sí. La redacté yo. O sea, ese escrito lo he redactado yo. Pero es que era necesario. Después de ver la noticia no quedaba más remedio, según nuestro punto de vista. Desde nuestro punto de vista era inconcebible. Ayer lo planteamos en la comisión de seguimiento del Pacto Valenciano [contra la violència de gènere]. Estuvimos varias compañeras del Front [Abolicionista del PV] y se lo dijimos al representante que había de la Conselleria, que para nosotras era inconcebible. Él se escudó diciendo que bueno, como estaba registrada... muy bien. Pero inconcebible para el movimiento feminista y, bueno, la Conselleria tendrá que mirar... sí que conseguimos que se replantearan que igual algún filtro se podría poner para que no volviera a ocurrir, que se redactaría en el acta el malestar que había generado esta subvención y, bueno, el compromiso por parte de la directora del [Consell de la Dona](#) de que desde luego desde su organización no se concedían subvenciones a este tipo de asociaciones y que nos apoyaban en todo lo que hiciéramos. O sea que por ahí estábamos muy contentas, que con poco tiempo sí que estamos consiguiendo cosas, pero porque estamos agrupadas. Es eso, trabajar en red. Porque somos muchas, porque si yo redacto la otra publica, la otra... entonces, las fotos por aquí... nos movemos. Tenemos un interés desde luego pleno en conseguirlo y estaremos ahí luchando lo que haga falta. Estamos ahí, hemos llegado, nos quedamos y desde luego... a muerte. Lo que haga falta. Estaremos todo el tiempo necesario. Seguro. Estamos ahí. Lo reivindicamos donde haga falta y, bueno, ha salido en prensa y ahí está. Y damos la cara donde haga falta, de verdad. Nos presentamos ante quien fuera. Ayer estábamos ante el representante de la Conselleria diciéndoselo, ha sido por esto, léete la petición, mira en qué nos basamos y, bueno, ya desde luego nosotros seguiremos planteando y presentando lo que haga falta que consideremos que, hombre, una Consellería de Igualdad no puede plantear las cosas de esta manera, desde nuestro punto de vista. Y en principio esa es la parte que estamos llevando desde el Front.

Encarna-. I en el Front, com es diu també en el que és la seua presentació, evidentment es lluita i es lluitarà i se promulgaran tots els escrits i les necessitats que ha de tindre esta administració, que és de formació en contra dels ventres de lloguer, que no maternitat subrogada i la pornografia.

Ma José-. La trata, por favor.

Encarna-. La pornografia que en aquests moments està a l'ordre del dia en les xarxes socials per a nens i nenes i que se sap, perquè tenim els informes publicats per persones prestigioses universitàries, en les quals se sap que el consum de pornografia va *in crescendo* i l'edat del consumidor va minvant. I, evidentment, com acaba de dir María José, de la trata. En contra de la trata. Aleshores són els quatre epígrafs que el Front destaca [prostitució, ventres de lloguer, trata i pornografia], però també la CEDAW, que li competeix. En qüestió de trata podríem parlar, si és que volen...

Puri-. Para el 23 está organizando el Front, en conjunto con la Universitat de València, el acto... la universidad quiere llevar a alguna abolicionista internacional, están en gestiones, todavía no se sabe el nombre, y el Front quería conceder una mención a todos los ayuntamientos que están adheridos a la red, que se agrupan bajo el término de combatir lo que es la trata [[RedLibreTrata](#), red de municipios libres de tráfico de mujeres, niñas y niños destinados a la prostitución], constituida de momento por pocos, pero lo que se está pidiendo es que los ayuntamientos se sumen. Hemos hecho peticiones, hemos redactado... para que los ayuntamientos en el pleno debatan para, por favor, que se puedan adherir a esta red, que se comunique, todos los 23 de septiembre se hará un acto donde se dé el nombre y las acreditaciones a todos los ayuntamientos que se hayan sumado y también para este año pedíamos a los ayuntamientos que colocaran una pancarta el día 23 [de septiembre] que es el Día Internacional contra la Trata con fines de explotación sexual, que por lo menos los ayuntamientos [se sumen]. En el de Moncada esperamos que se haga. Ya hemos hecho la petición y en teoría sí que se colocaba, me pondré en contacto con la agente de igualdad, que María [García] ratifique que efectivamente ratifique que la alcaldesa le ha dicho que sí, que se colocará la pancarta.

Ma José-. Però adherir-se?

Puri-. Eso no sabemos porque aún no estaba la comisión formada, las cosas van despacio. Pero la pancarta por lo menos conseguirla parece ser que sí. Así que ahí estamos [**30 min.**].

I a banda de tota esta xarxa a nivell de País Valencià i a nivell estatal també, teniu relació també amb altres col·lectius, per exemple col·lectius [LGTB](#) o de [diversitat funcional](#)... en altres àmbits? Perquè com parlàveu abans de la part interdisciplinar, de connectar-ho tot. Si voleu contar-nos un poc sobre això, sobre com us relacioneu amb ells.

Viki-. Hi ha un projecte que estem treballant. Estem treballant amb [Neus Albertos](#) en un projecte que férem farà ara quatre anys.

Ma José-. El Clara Campoamor.

Viki-. [[La Escuela de Pensamiento Feminista](#)] [Clara Campoamor](#). I treballem en col·lectius del País Basc, de Guipuzkoa, de Bizkaia, de Navarra, de Fuenlabrada en Madrid i d'Andalusia. I mosatros. I col·lectius també que l'any passat es feu en Castelló. Entonces treballem amb distintes associacions, treballem a través de Neus [Albertos] en distintes formes i després se fa un encontre que l'any passat va ser en Castelló, l'altre any va ser en Granada, en Madrid -el primer que férem va ser en Madrid-, i per mediació de Carmen Alborch nos va aconseguir entrar en la sala del Senat de Clara Campoamor i vàrem assistir a una conferència d'[Amelia Valcárcel](#) sobre Clara Campoamor. Visitàrem el Museu del Prado la zona de les dones. I enguany crec que és en Cádiz el encontre.

Vàries-. Jimena de la Frontera.

Viki-. Entonces és d'associacions de distintes zones i poblacions d'Espanya. I també hem anat al 7N a Madrid en autobusos [fa referència a la manifestació del 7 de novembre de 2015, I Marxa estatal contra la violència masclista. Enllaç a la [web de la](#)

[Plataforma 7M](#), a [Wikipèdia](#) i informació en premsa: [eldiario.es](#), [20minutos](#)], hem anat al [Tren de la Libertad](#), entones en totes les manifestacions que ha hagut a nivell estatal el Col·lectiu estem ahí.

Encarna-. A més per el que haveu nomenat no sé si Amparo voldrà dir-ho ella perquè, clar, el col·lectiu té una relació amb el moviment LGTBI de Moncada, que es diu Gent & Pol.

Ma José-. Però açò és molt recent.

Encarna-. És recent. No obstant, baix l'epígraf de la diversitat evidentment s'ha de reconèixer que el moviment feminista ha estat l'impulsor de la visualització d'aquesta problemàtica i de discriminació. Ho dic així perquè recentment -si després voleu incorporar-ho o no- tant recentment com la primera setmana d'aquest mes de juliol a Gijón s'ha celebrat la que és la [XVI Escola feminista de Rosario Acuña](#), esta escola està dirigida per Amelia Valcárcel, que ja sabeu que és, digam, consellera d'Estat, filòsofa feminista, escriptora, membre del Consell d'Estat, però malgrat això, fixe-u-vos, la pregunta m'agrada molt que l'hages fet, o la reflexió, perquè estem en la punta de l'ona, com diu Amelia Valcárcel i totes les professores que han estat en esta escola, com és [Alicia Miyares](#), com són persones absolutament entregades, [Ángeles Álvarez](#) que han tingut incidència fins i tot en la promulgació de lleis o han mediat per a que no se colaren certs conceptes que limitaven o engrandien conceptes que no devien estar. I aleshores s'ha produït una polèmica que en el món del feminisme estem seguint-la molt a prop perquè podria ser una de les vessants que poden canviar la promulgació de què és el moviment feminista i que el govern en este moment, estatal, està treballant per a dir que sí o que no amb esta promulgació de llei, que està presentada pels grups polítics, que es va quedar... no per censura, però es va quedar sense promulgar per l'avançament de les eleccions com ja sabeu **[35 min.]**. I aleshores, en aquesta escola, enguany s'ha tingut la valentia de tractar el que són les identitats sexuals i el concepte de "[gènere](#)" i el concepte de "diversitat". Per què? Doncs perquè evidentment com diuen les mestres feministes, filòsofes i d'altres especialitats, quan l'avanç del feminisme és tal que ja produeix canvis, va a succeir l'aparició de qualsevol polèmica que la faça entrar no en contradicció per a les pensadores, però sí en contradicció per al gros de la població i he ahí a on ha entrat precisament esta polèmica. La polèmica de si el moviment feminista és el parany o el paraigües del moviment LGTBI; doncs clar. Està la història molt ben escrita i molt recentment com acaba de dir María José. Clar que sí. Aleshores el que s'ha produït és una polèmica que ja se sap que està, digam, duta per lobbies, però que no són lobbies del LGTBI, en aquests moments els lobbies i per això se va tractar així -es poden [veure totes les conferències](#), perquè estaven en *streaming* i estan conservades en Youtube-. Jo l'any passat vaig ser alumna i enguany he sigut alumna a distància perquè als 15 minuts d'obrir-se la plataforma per tal de matricular-se doncs l'aforament estava complet. Però evidentment sabíem que anaven a ser uns trons que anaven a eixir d'immediat al tractar-se este tema perquè evidentment s'estan canviant les maneres d'utilitzar els termes en els quals el feminisme es mou i una d'elles és tergiversar el sentit de la paraula "gènere", del concepte "gènere" que tothom que estem en feminisme sabem que és una categoria d'anàlisi que va crear-se anglosaxonament però que va assumir-se per la resta d'Occident com a categoria analítica i que això era, bueno, pues per una circumstància digam que estava molt avalada perquè el terme "feminisme" tirava cap

a darrere i aleshores pues no es podia fer en aquells moments, perquè si no no avançàvem. Doncs això s'ha tornat en contra perquè efectivament en aquest moment les identitats sexuals, que no són les del LGTBI, sinó d'altres, que estan baix del paraigües del terme "[queer](#)", que és així, que englova tot allò que duu per davant "[trans](#)", està incorporant noves maneres d'articular les lleis en les qual desapareix pràcticament les paraules com "dones", "sexe" i apareixen sobreeixidament "[gènere](#)" en exclusiva o "trans". Aleshores estem en el debat, però el feminisme normalment ha emparat el moviment LGTBI i els seus posicionaments i d'elecció de com estimar-se i de com desenvolupar la vida.

Amparo-. De fet mosatros sí que tenim relació en el col·lectiu Gent & Pol que està funcionant ací en Moncada, que estan treballant moltíssim. I jo pense que estan fent una labor extraordinària per visibilitzar-se. I en algunes coses hem estat junts. A voltes fan activitats i a lo millor ni ells poden vindre a les nostre ni nosaltres anem... però intentem fer un esforç per... no recorde si va ser este dissabte o l'altre van fer la batukada. Mosatros estiguérem allí recolçant-los. Perquè creguem que tenim que recolçar-los.

Pura-. Perquè és necessari.

Amparo-. De fet, quan començaren ells a voler fer associació vingueren a parlar en nosaltres i estiguérem xarrant amb ells i tot, està Iván [Bailach] que és una persona extraordinària que té molt clar el que vol i està lluitant per això i està treballant moltíssim. I en ells tenim una bona relació.

Pura-. En ells i elles, que tenen dones.

Amparo-. Molt bé, estem molt bé **[40 min.]**. Volia comentar de lo que ha comentat Viki. Estos tallers que estem fent amb Neus Albertos, que Neus Albertos com hem comentat antes la coneguem i amb ella coneguérem el feminisme, estos tallers últimament estem fent-los i estem visibilitzant a dones i estudiant-les i buscant informació sobre elles. En el cas de Clara Campoamor, bueno, crec que no fa falta que ho conte perquè ho ha dit ja Viki, però en el cas de Clara Campoamor lo que vàrem fer va ser estudiar-la, llegir-se el llibre sobre el vot femení, *El voto femenino [y yo]: mi pecado mortal* (1935).

Viki-. I el debat del congrés el dia que se feu la votació, tot el debat.

Amparo-. Tot això estem treballant i hem conegut a Clara. I no sols a Clara, en este moment per exemple estem estudiant a [Gloria Fuertes](#), que ens ha sorprès. Una dona estupenda i meravellosa que no soles escrivia contes i eixia en la tele per a xiquets, tenia quantitat de poemes i de coses molt boniques per a les persones adultes. Vull dir jo que, dins d'eixe procés d'estudiar a les dones, lo que estem fent és aprenent, estem empoderant-nos, estem aprenent moltíssimes coses.

Ma José-. Creant-se referents. Perdó que te talle, estem creant-se referents.

Amparo-. Exacte, creant-se referents.

Ma José-. Perquè no n'hi han referents, no n'hi han les dones en els llibres d'història, les aportacions de les dones estan ocultes... aleshores nosaltres estem amb Gloria, unes altres estan amb Colombine [pseudònim de [Carmen de Burgos y Seguí](#)], unes

altres... cada territori, cada grup estudia una dona i en l'encontre lo que farem serà contar a les demás la dona que hem estudiat i lo que mosatros volem vore... en realitat és vore recursos d'empoderament. Elles què feien? Elles amb les dificultats que tingueren què feren? Pues anem a estudiar. I mosatros és lo que estem estudiant: com podem traslladar mosatros eixos aprenentatges d'elles, dels logros d'elles, a les nostres vides. Entonces també estem un poc visibilitzant en nosaltres tots eixos empoderaments perquè totes tenim una trajectòria vital en la que hem tingut referents, se'ls hem creat o nosaltres mateixa ens hem tingut que empoderar en situacions concretes que per a un altre són molt quotidianes però per a nosaltres no. Com han eixit? Què han fet? No han tingut a lo millor eixa cosa de dir "anem a fer-ho aixina". No, pues s'han llançat com fem les dones a vegades i mos han eixit bé unes coses, unes altres no... anem a extraure lo bo. I és un poc lo que estem fent, i compartir amb les altres. I després l'alegria de trobar-se, contar-se, dir-se... tenim una part de treball en l'encontre i una altra ja lúdica, de turisme, turisme feminista, turisme gastronòmic -evident-, i un poc d'intercanvi de vivències i de coses. Eixe és el projecte que duguem ja de *Tras las huellas de Clara Campoamor* -que es diu-, de l'Escuela de Pensamiento Feminista Clara Campoamor. Però és un poc totes fem el mateix, però cadascuna tria de quina manera. Excepte el primer que tinguérem que llegir-se aquell i dotar-se de coneixements i estudis.

Viki-. [\[Les actes de\] el congrés de l'1 d'octubre de 1931.](#)

Ma José-. Eh, però tu ara escoltes a algú parlar i dius "eixe no ho ha explicat bé, Clara ho deia bé".

Puri-. Ciudadanos no era liberal [risses].

Ma José-. Ciudadanos no era liberal, exactamente. Liberal la nostra Clara Campoamor.

Amparo-. Els polítics i les polítiques que se dediquen a la política, tant homes com dones deuriem de llegir-se a Clara Campoamor i tindre-la com a referent, d'una altra manera mos aniria, sincerament. D'una altra manera mos aniria.

Encarna-. Situant el liberalisme com cal.

Puri-. En lo que era y lo que defendía, claro.

Ma José-. Y la mujer de Einstein era tan lista como él o más. Pues no se ve. Sólo nos enteramos de que fue maltratada.

Viki-. Claro es que en los libros de historia o en los libros de ciencia todo lo que han inventado las mujeres no sale: el limpiaparabrisas, el chaleco antibalas, el WI-FI, el ordenador, el tìpex [risses]. Es que no está.

Ma José-. Nosotras tenemos una exposición sobre eso, sobre los inventos. La de *Las mujeres científicas y humanistas* va también de eso.

Viki-. Bueno, jo aní a vore la de la Universitat de València i te dic que la nostra és tres vegades millor [risses] que la de la Universitat de València.

Ma José-. I no és orgull, eh. És la realitat.

Viki-. La de la Universitat de València te ficava un panell aixina en fotos molt xicotetes i després tu tenies que anar a un altre panell on te ficava el número de cada persona **[45 min.]**. Mosatros teníem fitxes en les que fiquem el nom, la foto i totes les coses que ha fet importants, cada dona.

Puri-. Y se ve mejor.

Viki-. I se veu molt millor. És que d'allí tenies que anar allà... i tornes per a vore la següent. La nostra millor.

Puri-. Muy mal, muy mal, la estructura...

Viki-. I la universitat té més diners que mosatros.

Ma José-. Eixa és una altra, nosaltres no sempre hem tingut subvenció municipal, nosaltres s'hem autofinançat i hem comptat amb la generositat de moltes mestres que han vingut sense cobrar. Vull dir que som una associació que duguem molt de temps treballant, que no hem estat depenent de ningú, que tenim i mantenim la nostra llibertat a nivell intel·lectual i a nivell polític perquè el col·lectiu no està adscrit a ningun partit polític. Tendència d'esquerres sí, però vamos, d'ahí a tindre un partit definit... De fet mosatros presentàrem el tema del Consell de les Dones a tots els partits polítics de l'esquerra. Se va aprovar en l'anterior legislatura. Vull dir que sempre hem intentat treballar entre nosaltres i no dependir de subvencions. Afortunadament han canviat les coses en els governs en València i hem tingut algunes subvencions, que també s'han tingut que treballar i hem tingut que fer els projectes... això també ha sigut un treball farragós, però després satisfactori perquè les primeres costaven molt, però ja després costen menos. Com ja tens pràctica... No hem contractat a ningú perquè mos ho féra, que també mos ho deien, "contracteu a algú que vos ho faça, mosatros tenim a uno que mos ho fa". Sí, però tu eres un partit polític, mosatros no tenim per a pagar a uno que mos faça el projecte. O la presentació. S'ho hem fet mosatros tot. Vull dir que hem estat sempre superant reptes. Continuarem amb ells i continuarem en el poble estiga qui estiga. Mosatros de moment, amb els contactes que tenim i amb tot lo que pugam fer. I mai per nosaltres, sinó per tot lo que ve, per raere i per davant. I aleshores és un poc el treball que mosatros volem perquè mos identifiquen només en les maltractades i no és això el treball de col·lectiu. Sí que és el més visible. Sí que vos diguem que ara acabem les concentracions xiulant, perquè no tenim por i volem que mos sentisquen. Fem els minuts de silenci per a totes les assassinades, però també xiulem i xiulem ben fort, perquè estem ahí en la Mediterrània però també hi ha moltes assentades prenent-se la cervesa. Que no és que no tinguen dret a prendre-la però també el tenim de manifestar que no tenim por i no s'anem a callar, anem a continuar les nostres reivindicacions i fent tot lo que pugam.

Amparo-. Jo volia dir també que mosatros pa fer tota esta faena que vos hem estat contant pues clar, lo que fem és fer-ho per comissions, repartir-se la faena d'alguna manera, perquè si no seria impossible i eixa és la millor manera de funcionar. I últimament crec que estem prou contentes perquè estem funcionant prou bé i a més estem acudint a moltes coses. No parem, dediquem la nostra vida i ho fem des del voluntariat. Des del voluntariat.

Ma José-. Gratuït.

Amparo-. Des del voluntariat. Dediquem el nostre temps i jo vull fer un reconeixement a totes les dones que han passat pel col·lectiu. A totes, perquè totes han aportat el seu granet d'arena i totes s'han emportat el seu granet d'arena, estic segura. Perquè totes hem passat per l'aprenentatge eixe que lo que ha fet és empoderar-nos, perquè empoderar-nos significa adquirir recursos per a millorar la nostra vida, no significa una altra cosa. No volem el poder pa tindre a uns altres sotmesos, no. El empoderament és adquirir recursos per a millorar la nostra vida, per a saber quins són els nostres drets i reivindicar-los i en eixa labor estem. Com a dir María José continuarem i espere que no parem i que esto servisca també per a que la gent mos conega un poquet millor, que ens fa falta. Que som dones normals. Normals en els nostres problemes quotidians com qualsevol dona, que també a nivell personal pues tenim que lluitar... millor que "lluitar" m'agrada més "treballar". Treballar-nos totes estes coses perquè si tu no canvies el món no canvia. Entonces la primera que tens que canviar [eres] tu, tu com a persona, la teua família. Reivindicar també la teua família, en el teu home, en els teus fills. N'hi ha que fer eixa labor, n'hi ha que fer-la **[50 min.]**. Hem d'estar ahí, seguir treballant per millorar les nostres vides i les vides de tota la ciutadania de Moncada i de tot arreu. Nosaltres estem ací en la comarca, en el País Valencià, lo que podem. Tampoc és que volem abarcar... fem el que podem, dins del nostre temps, cada una pues procurant tindre clar el temps que li podem dedicar, perquè clar, si no mos aniria la vida en ello i la vida també és important. Entonces és el nostre esforç, el nostre granet d'arena. Per això torne a dir que vull donar les gràcies a totes les dones que han estat en el col·lectiu i que han aportat eixe granet d'arena i que s'han emportat els recursos que s'han fet. A vore, sí que al principi i com he dit abans un poquet recolzades per Serveis Socials sí que estàvem. Entonces eixe espai que teníem, el primer local nostre, que no ho hem parlat, va ser dalt del Mercat municipal. No sé com dir-li perquè com ja tenim dos mercats antics...

Viki-. Multiusos.

Ma José-. Espai multiusos. Dalt de la pescateria.

Amparo-. Allí teníem el nostre local i allí va ser on vàrem fer els primers tallers. Moltes vegades no podíem estar perquè feia una calor insuportable.

I a voltes pues anàvem a algun col·lege que demanàvem permís pa anar, en [inintel·ligible]. Les Ames de casa mos deixaren també el seu lloc, en el Oltra també hem fet algun taller... en fin. Quan no podíem fer-lo perquè no se podia *soportar* el calor... Després vàrem demanar per favor que si mos podrien donar un altre lloc. L'altre lloc que mos donaren... estem ací des de 2005, dalt de la Llar dels Jubilats i Jubilades. Pues ara, a vore, el local ens agrada i tot, però ara tenim un problema perquè tenim una sòcia en diversitat funcional i necessitem... són unes escales i clar, ella no pot pujar i necessitem que ho habiliten o que mos donen un altre lloc, que ja ho hem parlat en l'ajuntament. Un altre lloc, pues si que mos donaven algo, però el que mos donen tampoc mos acabava de convèncer. I en això estem. Ara quan passe l'estiu pues tornarem a reprendre este tema i anirem una altra volta a parlar amb les polítiques que estan ara i reivindicarem una altra volta perquè no podem estar... mos agrada el lloc, però tenim este problema. Hui per exemple estem fent l'entrevista i estem fent-la així, així baix perquè la temperatura...

Viki-. La temperatura dalt és insuportable.

Amparo-. En estiu és que fa una calor... fa moltíssima calor. Una altra cosa que també reivindicuem és tindre la Casa de la dona, de les dones. Fa falta. I allí pues tindre un espai on puga estar la tècnica d'Igualtat, on puga haver una psicòloga, on puga haver un advocat, una advocada pa quan les dones necessiten... pues tindre eixos recursos. Eixa Casa de la dona també podria estar habilitada per a què les associacions de dones poguérem estar allí i aixina pues estaríem més a prop. A través del Consell de les dones estan representades les associacions de dones, però si estem més a prop i concretament amb les Ames de casa se portem superbé, val. En fi, estaria molt bé tindre la Casa de la dona perquè en molts ajuntaments o en molts pobles està la casa de la dona i crec que és fonamental.

Viki-. Tenim contacte en associacions de Xirivella, que està la Casa de la dona, en la Victoria Sau [['Colectivo feminista Victoria Sau'](#)]...

Ma José-. Però ahí és que se va fer en els primers... amb pressupostos participatius, en l'any 2000 poc. I conseguiren que demanaren... la població quin projecte volien que donaren diners, i mira per a on va i guanya el de la Casa de la dona i ahí hi ha tres associacions de dones diferents, no són totes feministes.

Viki-. Està Victoria Sau.

Ma José-. [Espacio Violeta](#).

Encarna-. Espai Violeta i Espai Dona.

Ma José-. I [Dones en Acció](#).

Viki-. N'hi han quatre.

Ma José-. I ahí n'hi ha una psicòloga i n'hi ha un espai com per a fer... un saló d'actes. Se fan coses. Nosaltres hem tallers amb elles, elles han vingut ací... elles estan també molt relacionades amb associacions de veïns, que això és una tasca també a treballar per a un poc tindre uns contactes i ampliar, que sempre tots volem ampliar els participants. Este tema és difícil perquè el feminisme no és molt popular no és un tema que fàcilment atraiga al personal, però no és el problema. El problema no és eixe, sinó que quant més juntes estigam també s'optimitzen els serveis, perquè és una cosa, bé, per a totes. I estem reivindicant-lo jo crec que també des del principi, des de sempre **[55 min.]**.

Amparo-. Des de sempre.

(...)

Ma José-. Amb les Ames de casa no, però evidentment, perdona que te talle [fa referència a un fragment anterior en què parlava Amparo, però que no està en l'entrevista final], però lo dels grups estos que ella diu d'Acció Catòlica i tots estos, és que tin en compte que en aquella època les dones només podien reunir-se per a fer alguna cosa de labors. Lavors que era l'excusa per a lliurar-se dels hòmens i poder parlar. De fet nosaltros hem vist una transformació en lo que han sigut els encontres de la Federació de l'Horta Nord, perquè en principi se juntàvem i lo que més acudien eren d'[associacions d'] "Ames de casa". Entre cometes. I elles que duien? Pues les

labors que feien... i està fenomenal, però clar, un dia diguérem “està bé, però interessaria que parlàrem i que férem altres coses diferents... -Ai, però això és que és lo que fem mosatros!” Sí, si està fenomenal i si voleu dur-ho, ho dugueu, però no té que ser el centre, com es feia. Lògicament treballàvem en un repris de lo que sempre havia sigut i de fet no teníem una altra opció. I de fet inclús ara, a algunes... “¿y tú dónde vas? i tu pa què vas? i això de què és?” N’hi ha algunes companyes que els hòmens les qüestionen. Això que deia Amparo de que hi ha que posicionar-se personalment per a posicionar a tots. Els canvis no són fàcils, no són agradables, però les dones jo crec que un dels recursos més importants que hem trobat, i de fet psicològicament és molt curatiu, [és] la conversa, el poder comunicar. El poder dir “ai, pues no me passa a mi assoles”, “ai, què bé”. Saps, que te senteixes ja més persona [fa referència a un procés de pressa de consciència col·lectiva que en el moviment feminista s’ha anomenat [grups d’autoconsciència feminista](#). L’activitat consistia a reunir-se en grups de dones i parlar sobre temes que les interessaren, posant en comú les seues vivències i ajudant-les a diferenciar les que eren personals de les que eren comuns entre les dones]. Perquè mentre que no parles amb ningú o no parles amb ninguna o veus que pel carrer -i més en el poble que és una cosa més reduïda- i ja només el vestit o ja només el parlar... Jo vaig tindre una situació molt curiosa que era com les primeres vegades que ma mare m’enviava a comprar, i jo més contenta! [risses] I anava a comprar al mercat i arribe al mercat a comprar i me tocava a mi i la dona que anava raere de mi, diu “no, no, que passe l’home”. I jo dic “perdón? Yo tengo mi turno -Tú a callar!” Me callí i me n’aní a casa i dic “mare, no vull tornar assoles, perquè mira què m’ha passat” i diu “ai, és que esto és así. -¿Cómo que es así?”. Ja escomencí jo a donar-me compte de que no era normal. I ma mare me digué “tranquil·la, filla, jo aniré”.

Viki-. Jo era al revés, tenia 4 anys quan apleguí ací a Moncà, 4 anys i mig, i jo vivia on està l’Oltra, era l’antic trinquet de pilota i mosatros vivíem al carrer on està ara l’església de Sant Miquel i jo tenia 4 anys, pues amb 5 anys o 5 anys i mig me n’abaixava de casa, me n’anava al forn del carrer Colón, al Forn de Sant Miquel, me col·lava per raere de totes les dones, me ficava per raere d’eso [del mostrador] i li demanava a María el pa. Agarrava el pa i me n’anava i després a ma mare li pegaven la bronca “tu què, envies a la xiqueta, se col·la davant de totes...!” [risses]

Puri-. No está mal, es un buen recurso.

Ma José-. Pues que sempre ha hagut eixa cosa de reverència a l’home i ací s’ha tingut perquè és l’horta i l’horta ha sigut aixina... encara que les dones també anaven a treballar a l’horta, tornaven a casa i ell se refrescava i elles feien el dinar, estava amb els xiquets. En fi, sempre han tingut eixa doble vessant del treball.

Encarna-. I la discriminació cultural, per cert. Perquè jo d’aleshores no puc parlar perquè no hi era en estes reunions, altres grups. Però el que sí que sé és que l’activisme actual que promou el col·lectiu obri la possibilitat a què acudisquen a la presentació... la població mixta [homes i dones]. A la presentació dels llibres, per exemple. O a la concentració. O siga que no s’explicita que siga per a associacions de dones **[60 min.]**.

Amparo-. El taller de lectura... també és obert.

Ma José- El taller de lectura també és mixte.

Encarna-. En aquest moment ja s'ha obert el col·lectiu a altres possibilitats que vénen donades també per demandes de grups. Per exemple s'està fent una col·laboració d'una pràctica de ioga que el professor és *varón*. Per a altres dones i hòmens si vingueren. Cendint el local de manera interna, donat que som sense ànim de lucre.

Ma José-. Meditació oriental

Amparo-. Meditació budista, ells diuen meditació budista.

Ma José-. Meditació budista.

Encarna-. Estem compartint el local, amb unes exigències... doncs que siguen membres del col·lectiu, evidentment, perquè si no el local no es podia compartir. O alguns altres tallers, com per exemple un que ha tingut molt d'èxit i que ha estat enguany, el de la Clown.

Ma José-. Eixe també estigué molt bé.

Encarna-. De la vessant de Salut. Aquest no era mixte perquè era la vessant de Salut, digam, de la biologia de les dones. I en este sentit va ser molt atractiu perquè vingueren dones de moltes associacions d'ací de Moncada i de fora, perquè vàrem fer publicitat. Vull dir que és una militància activa que dóna cobertura a d'altres.

Amparo-. Quan vàrem fer el llibre de [Susana Gisbert](#).

Viki-. La fiscal de violència [de gènere]. Vingué a presentar el llibre.

Puri-. Y el delegado del gobierno estaba presente.

Viki-. Sí, el señor [\[Juan Carlos\] Fulgencio \[Tejedor\]](#).

Ma José-. Sí, es que Fulgencio antes de ser delegado del gobierno siempre había estado, y está, muy cerca del Col·lectiu. Porque sí que se cree lo de la Igualdad. Entonces independientemente del grupo político donde esté y todo siempre ha participado. Entonces apareció porque lo invitamos en el Facebook como a todos nuestros amigos. Pero apareció porque ella es la fiscal, es la vocal de los fiscales de València y aparte escribe... es una persona muy muy importante. Porque luego hicimos también lo de las mujeres palestinas, también fue en la presentación, que ahí también para reivindicar y visibilizar la situación de las mujeres...

Viki-. I l'últim que han fet ha sigut el de les quatre escriptores: el de [Rosa Pastor](#), [Cristina Escrivà](#)... [Carmela Alfaro i [Isabel Robles](#)], obert a tota la població.

Ma José-. Carmela Alfaro...

Viki-. Exacte. Entonces fem activitats per a tota la població.

Amparo-. A vore, parlant del delegat de govern, o siga és que la seua dona ha format part del nostre col·lectiu, Maribel [Verdeguer].

Viki-. Que ara és concejal.

Ma José-. Ara és concejala d'educació i de cultura.

Amparo-. Ha format part del nostre col·lectiu.

Viki-. I també enguany... des de que s'ha fet la Fira de la Salut el col·lectiu està participant en totes les edicions de la Fira Salut. Cada any hi ha un tema diferent. Enguany ens toca l'abolició de la prostitució, el tema de fira era la prostitució. El passat era sobre "Moncada lliure de violències masclistes", l'altre any era...

Ma José-. "Las mujeres científicas, hazte científica". Hicimos un *fotocall* de estos, que està de moda: "gradúate como..." i entonces ficàrem un exemple de dones científiques valencianes per a que les conegueren i després animar-les a les xiques a que se graduen, perquè la cosa no està només en estudiar, sinó després en continuar... ja sabem que hi ha molta dificultat per a exercir... ja parlem de "[techo de cristal](#)", "[suelo pegajoso](#)"... l'accés als puestos de poder... per això hem de treballar, la Igualtat no està conseguida, la Igualtat real, ni tan siquiera legal.

Viki-. I que ha vingut a donar-nos un taller [Mabel Burín](#), que ha estat en tot lo del llibre d'Argentina.

Ma José-. [Clara Coria](#).

Viki-. Barbara Vargas. [Evangelina García Prince](#), que ha sigut feminista de Veneçuela... ministra.

Ma José-. [Neus Debon](#).

Viki-. [Alda Facio](#) de la ONU. De ONU mujeres. I Marcela Lagarde por supuesto. Que es uno de nuestros referentes.

Ma José-. En la Unió Musical [[Pepe Poveda](#), actual president, està entrevistat a Moncadapèdia] també hem col·laborat. En coses de la poesia i música, també hem fet algun espectàcul, també hi ha fotografies i tot això d'ahí. En l'Ateneu cultural férem l'únic taller mixte amb Elena Simón "Salud feminista" i férem uno pa xiques, uno pa xics i un altre mixte. Bo. T'ho dic directament, les xiques **[65 min.]**, algunes jovenetes de la teua edat se negaren a vindre perquè no venien els xics i tinguérem que explicar que este taller previ era per a nosaltres. Després ells tingueren un altre assoles, que ja buscaren al cosí, a l'home a l'altre perquè no venien molts, però ahí estigueren els homes amb Elena. I és salut feminista i se trataren totes les vessants de la salut feminista: sexual, mental, física... Ahí se hablaba mucho. I eixe és l'únic taller que hem fet mixte, aixina de dir "personal del carrer". Després férem amb ells també un altre amb Elena a l'Ateneu cultural i donàrem allí el del llenguatge, que això és súper important perquè per més vegades que ho diguem encara tenim que dir-ho més. I el Tren de la llibertat també estiguérem amb ells. Ara tenim, per a les festes, tenim una conferència-xarrada a les 7 de la vesprada en el seu xiringuito del tema de la prostitució i la trata... Anem a intercanviar, a vore què pensen.

Puri-. Sí, el debate, si lo importante es el debate. Por eso especificamos "charla-debate".

Ma José-. Mos digueren, voleu fer algo? Pues claro! [risses] A vore, és debades? [risses]. "De vesprada, eh, de nit no. Sí que tenim concerts. -Pues molt bé". Quedem i ja terminem el dia, ja està preparat el tema... vull dir que no se limitem només a nosaltres i només a dir "si no eres mujer no". És que no és eso lo que nosaltres

treballem. Però bueno, és igual, a poc a poc, continuem i serem millor conegudes gràcies a vosaltres. L'any que ve fem 25 [anys] que t'ha dit Viki, vos convidarem a l'acte o el que siga.

(...)

Vaig vore que s'havia fet un taller d'autodefensa.

Amparo-. Ah, sí. Sí. Autodefensa feminista. L'Ajuntament de Moncada, des de l'àrea d'Igualtat. I va ser una proposta del col·lectiu LGTBI, la veritat.

Ma José-. I ahí se nota que està María també [tècnica d'Igualtat], dinamitzant...

Amparo-. De fet estem molt contentes amb María.

Puri-. La verdad es que hemos tenido una suerte inmensa.

Amparo-. És molt facilitadora, molt col·laboradora, molt bé.

Puri-. Además es que entiende su trabajo en qué consiste y claro, es que lo vive. Ella está siempre a disposición intentando trabajar en lo que ella cree realmente. Y muy bien, muy bien. Encantadas. Ojalá se mantenga.

Amparo-. Ella creo que acaba este año. Esperem que n'hi hasca subvenció i continue.

Ma José-. Pues cuando intentamos explicarles que tenía que ser una técnica especializada en igualdad... No cualquiera. Como todo lo demás. Pues eso no lo hemos conseguido.

Amparo-. Quan dèiem que no se portava endavant el Pla d'Igualtat pues els polítics que estaven entones mos deien que sí, que s'estaven fent coses. El 8 de març i el 25 de novembre [Dia Internacional contra la violència de gènere] feien alguna activitat. Però qui porta això endavant, a la voluntat de les persones que estan en Serveis Socials i que se creuen un poquet algo? Això no és, no és a la voluntat. Açò és que té que estar ahí firme. No és a la voluntat. El mateix que a les escoles, a la voluntat dels mestres? No, no és la voluntat dels mestres.

Encarna-. No, per això des de fa tres anys està la figura de la coordinadora d'Igualtat en l'escola. Té poques funcions... té una gran funció, però té poca dotació d'hores. Jo que he estat a l'escola... i aleshores dues hores... no són hores com per a esta gran dedicació que a més és transversal, ha d'acudir a totes les assignatures i a tots els departaments si és un institut i la veritat és que tot açò pues és la revolució. Vull dir que no atendre a les demandes d'igualtat en estos moments és no saber en quin moment històric estem i fer una regressió teòrica al voltant d'este tema és també no estar centrats ni centrades en la situació que patim i que és tan greu, com ha dit Amparo, per a homes i per a dones. Nosaltres ho fem des de la nostra vessant de dones perquè estem formades en açò -de manera voluntària, però formades- **[70 min.]** i que sabem de la gran transcendència del que és tindre una digna vida o una vida empobrida i que sempre pateixen aquelles més vulnerables i en eixe sentit les dones som vulnerables perquè el sistema patriarcal que predomina està muntat així i s'ha de desmuntar i perquè en estos moments, com estan diguent les meues companyes, doncs els referents de dones els estem traguent com podem, però si no s'instauren en els currícula, si no estan en els plans... I això ha de ser mitjançant el que són

normatives, legislació. Clar, el Pla Coeducatiu a València té dos anys, però sabem que no s'han implementat mesures econòmiques per poder desenvolupar-lo. Se va fer una gran presentació política, però açò és una declaració d'intencions perquè no s'ha fet. Però ara esperem que el president en funcions... ha sigut el segon eix que ha tractat: la formació permanent, feminisme que ho ha dit per se... és que històricament no ens podem evadir d'este tema que millora el món. És que millora el món de tothom.

Ma José-. Lo que és clar és que ara estem organitzades, revisem les coses que n'hi han, se comentem entre totes i crec que per això tenim més força i més visibilitat.

Encarna-. I el que no volem és estar de moda. No volem estar de moda. Clar, el que volem és que se visibilitze el treball que fem.

Puri-. Queremos estar como los demás, caramba, es que no estamos nunca.

Encarna-. I que sí hi han referents, perquè les xiquetes i els xiquets en el Conservatori si no escolten música composta per dones no tenen referents.

(...)

Ma José-. Sí, sí, donem les gràcies. A mi me pareix oportú.

Viki-. Mos donen la possibilitat de que el poble o la ciutadania de Moncà conega qui som i que ho tinga pa la història, qui és el col·lectiu i què és lo que volem i representem i per què lluitem. Perquè lo que ha dit María José: somos "las maltratadas".

Ma José-. Clar, és que eixa és la imatge que tenen, però jo sí que volguera dir una frase de Clara Campoamor: "Nosotras somos las semillas, otras vendrán".

Galeria d'imatges

(en l'ordre en què apareixen en el vídeo)

Taller Mabel Burin

TALLER VIOLENCIA DE GÈNERO CON VALERIA

Conferència de Marcela Lagarde en el 20 aniversari del Col·lectiu de dones feministes de Montcada- 2015

“ Admiro a las mujeres que se cuidan de ellas mismas, innovan su vida y su entorno, son sabias por su experiencia y su capacidad de aprender de otras mujeres “

Marcela Lagarde

PASSEJADA PER MONCADA EN PRESPECTIVA DE GÈNERE MARÇ 2017
REIVINDICACIONS PER ALS PRESSUPOSTOS PARTICIPATIUS AJUNTAMENT DE MONCADA

Compartiendo experiencias con las compañeras de Euskadi, en casa de Neus Albertos
Col·lectiu de dones feministes de Montcada

Conferencia magistral de Amelia Valcarcel
en la sala del Senado dedicada a Clara Campoamor
sobre esta y como consiguió el voto para las mujeres.
2014

Col·lectiu de dones feministes de Montcada

Manifestacion en Madrid 7N

Fira de la salut en Montcada-2015

"VEUS I MUSICA"

